

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Quickscan natuur

Deel te Gemert

Rapportnummer P2024-0068
Staro Natuur en Buitengebied

www.starobv.nl

Quickscan natuur

Deel te Gemert
Mei 2024

Projectnummer: P2024-0068

In opdracht van:

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert

Veldonderzoek:

Auteur:

Collegiale toets:

Onderzoek van Staro Natuur en Buitengebied voldoet aan de eisen die het bevoegd gezag stelt. Staro Natuur en Buitengebied is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbende een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen.

© Staro Natuur en Buitengebied, Gemert. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.

Inhoud

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	4
1.3	Geldigheid onderzoek.....	5
1.4	Leeswijzer.....	5
2	Plangebied	6
2.1	Ligging en beschrijving plangebied	6
2.2	Voorgenomen plannen	8
3	Methode.....	9
3.1	Literatuuronderzoek.....	9
3.2	Veldbezoek	9
4	Natuurwaarden	10
4.1	Beschermde gebieden.....	10
4.1.1	Natura 2000	10
4.1.2	Natuurnetwerk Nederland	11
4.1.3	Houtopstanden	12
4.2	Beschermde soorten	13
4.2.1	Flora	13
4.2.2	Vlinders	13
4.2.3	Libellen.....	13
4.2.4	Kevers en weekdieren	14
4.2.5	Vissen	14
4.2.6	Amfibieën	14
4.2.7	Reptielen	15
4.2.8	Vogels	15
4.2.9	Vleermuizen	16
4.2.10	Overige zoogdieren.....	17
4.2.11	Rode lijstsoorten	18
5	Samenvatting.....	19
5.1	Beschermde gebieden.....	19
5.2	Beschermde soorten	19
5.3	Maatregelen.....	20
	Geraadpleegde bronnen	22
	Bijlagen.....	23
Bijlage 1	Wet- en regelgeving	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

██████████ is namens ██████████ voornemens een perceel aan de Deel te Gemert te ontwikkelen voor woningbouw. Ten behoeve van de voorgenomen plannen is het noodzakelijk een quickscan natuur uit te voeren om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden en de mogelijke effecten van de voorgenomen plannen hierop.

1.2 Doel

Het doel van onderliggend onderzoek is, op basis van een globale inventarisatie, een beoordeling of de Omgevingswet wordt overtreden door uitvoering van voorgenomen plannen vanwege negatieve effecten die ontstaan op beschermde soorten, gebieden en houtopstanden. Indien mogelijk negatieve effecten ontstaan op beschermde soorten, gebieden en houtopstanden dienen nadere stappen genomen te worden, zoals mitigerende maatregelen, vervolgonderzoek en/of een omgevingsvergunning verkrijgen.

Soortbescherming, gebiedsbescherming en beschermde houtopstanden vallen sinds 1 januari 2024 onder de Omgevingswet (OW). Daarnaast is provinciale gebiedsbescherming vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), opgenomen in de Omgevingsverordeningen van provincies. In bijlage 1 wordt deze wet- en regelgeving uitgebreid beschreven.

Het in deze rapportage beschreven onderzoek stelt de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 11.2.2, 11.2.3 en 11.2.4 van het Besluit Activiteiten Leefomgeving (Bal) onderdeel van de Omgevingswet vast en op welke wijze rekening gehouden dient te worden met de 'zorgplicht voor een ieder' en de 'specifieke zorgplicht' (zie kader). Tevens beoordelen we op welke wijze en in welke mate de voorgenomen plannen invloed kunnen hebben op het eventueel voorkomen van beschermde soorten. Op basis van de resultaten kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen dienen te worden en vervolgstappen genomen dienen te worden om te voorkomen dat de Omgevingswet ten aanzien van beschermde soorten wordt overtreden. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen plannen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden en houtopstanden.

Zorgplicht voor een ieder: Art. 1.6 van OW

Een ieder draagt voldoende zorg voor de fysieke leefomgeving.

Specifieke zorgplichten: Art. 11.6, 11.27 en 11.116 van Bal

Voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefgebieden/habitats, Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden, en houtopstanden kent de Omgevingswet een specifieke zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor het behoud van beschermde natuurwaarden.

1.3 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen, waarbij het basisbeginsel van goed onderzoek bestaat uit beschikbare data (NDFF) en literatuur (verspreidingsatlassen), het uitvoeren van een quickscan binnen invloedsfeer van de voorgenomen plannen. De resultaten verkregen uit onderliggende quickscan vormen geen volledige inventarisatie.

In de OW (Art. 7.197j in Omgevingsregeling) wordt de volgende definitie gegeven voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: “Het natuurwaardenonderzoek bevat gegevens waarvan de jongste gegevens niet ouder zijn dan drie jaar, of korter als in de periode tussen het onderzoek en de aanvraag de locatie en het gebied rondom de locatie waarop de activiteit wordt verricht ingrijpend zijn gewijzigd.”

Ook wordt het volgende genoemd over de deskundigheid: “Het natuurwaardenonderzoek wordt verricht door een persoon met aantoonbare specifieke ecologische kennis en ervaring, die ecologisch advies versterkt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van situaties, habitats en soorten.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de voorgenomen plannen zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de voorgenomen plannen kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en gebieden.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied en de voorgenomen plannen. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte onderzoeksmethode besproken. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten, gebieden en houtopstanden en de effecten van de voorgenomen plannen op aanwezige beschermde natuurwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk wordt tevens ingegaan op de mogelijke noodzaak tot het treffen van mitigerende maatregelen. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies, adviezen en vervolgstappen uiteengezet.

2 Plangebied

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied bevindt zich ten zuiden van de weg Deel, ten noorden van de bebouwde kom van Gemert. Het plangebied bestaat uit een maïsakker. Het heeft een oppervlakte van circa 1ha en wordt begrensd door een beek respectievelijk sloot, openbare wegen en woningen aan de noord- en zuidzijde, weiland aan de noord- en westzijde en een haag en bomenrij aan de oostzijde.

De ligging van het plangebied in de ruimere omgeving is weergegeven in figuur 1. De globale begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 2. Foto's 1 tot en met 4 geven een impressie van het plangebied.

Figuur 1. Ligging plangebied (geel omlijnd) (bron: PDOK Viewer)

Figuur 2. Globale begrenzing plangebied (geel omlijnd) (bron: PDOK Viewer)

Foto 1. Zuidzijde plangebied met Molenbroekseloop en omliggend terrein, gezien vanuit het oosten

Foto 2. Noordzijde plangebied met de weg Deel, gezien vanuit het oosten

Foto 3. Overzicht van het plangebied, gezien vanuit het westen

Foto 4. Plangebied, gezien vanaf het noordwesten

2.2 Voorgenomen plannen

[REDACTED] is namens [REDACTED] voornemens een perceel aan de Deel te Gemert te herontwikkelen voor woningbouw. Op deze locatie worden twaalf grondgebonden woningen met tuinen, parkeerplaatsen en een openbare weg gerealiseerd (figuur 3). De bomenrij aan de oostzijde behoort niet tot het plangebied. In het kader van dit planvoornemen vinden aan deze bomenrij geen ingrepen plaats. De strook met schouwpad langs de Molenbroekseloop aan de zuidkant van het plangebied blijft als groenstrook bestaan..

Figuur 3. Voorgenomen inrichting (bron: [REDACTED])

3 Methode

Voor een quickscan wordt een literatuuronderzoek gedaan en wordt een veldbezoek uitgevoerd. De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

3.1 Literatuuronderzoek

In het kader van deze quickscan heeft een literatuuronderzoek plaatsgevonden waarbij gekeken is naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. De ligging van Natura 2000-gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden), het Natuurnetwerk Nederland en beschermde houtopstanden in en nabij het plangebied zijn onderzocht.

Voor het soortenonderzoek is gebruikgemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), de websites Vlinderstichting.nl, Waarneming.nl, EIS-nederland.nl, Zoogdiervereniging.nl en Verspreidingsatlas.nl en diverse verspreidingsatlassen. Door te kijken naar een combinatie van de natuurlijke verspreiding, de voorkeurs habitat, de bekende waarnemingen en de relevante dispersieafstanden van soorten wordt in beeld gebracht welke beschermde flora en fauna kunnen voorkomen in het plangebied.

3.2 Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn alle aanwezige habitats opgenomen binnen het plangebied en de directe omgeving. De aanwezigheid van deze habitats vormt de basis voor de mogelijkheid tot het voorkomen van beschermde soorten. Naast de habitats zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van individuen van soorten en het aantreffen van hollen, uitwerpselen, prooiresten, pootafdrukken, vraatsporen en haren of veren. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige habitats worden vergeleken met de habitateisen van beschermde plant- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking, expert judgement en het literatuuronderzoek is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. Ook is gekeken of binnen het plangebied invasieve exoten voorkomen.

Het veldbezoek dat voor dit onderzoek is uitgevoerd, heeft plaatsgevonden op 26 februari 2024 in de ochtend onder de volgende weersomstandigheden: zwaar bewolkt, lichte neerslag, windkracht 4 en circa 5 °C.

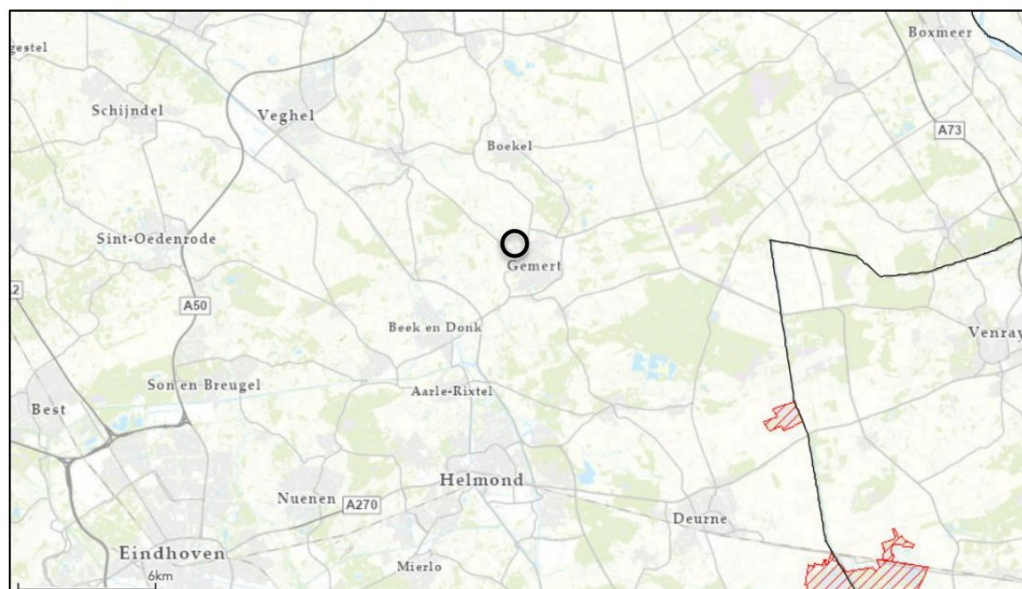
Natuurwaarden

4.1 Beschermde gebieden

Deze paragraaf beschrijft de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden en de effecten van de werkzaamheden op deze gebieden. Tevens wordt ingegaan op de beschermde houtopstanden en wordt beoordeeld of deze aanwezig zijn in het plangebied.

4.1.1 Natura 2000

Uit de kaarten van de website van de provincie Noord-Brabant blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op circa 12,9 kilometer afstand ten zuidoosten van het plangebied ligt, zie figuur 4. Dit betreft het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel.

Figuur 4. Ligging plangebied (zwart omlijnd) ten opzichte van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden (rood gearceerd) (bron: Provincie Noord-Brabant)

Effectbeoordeling

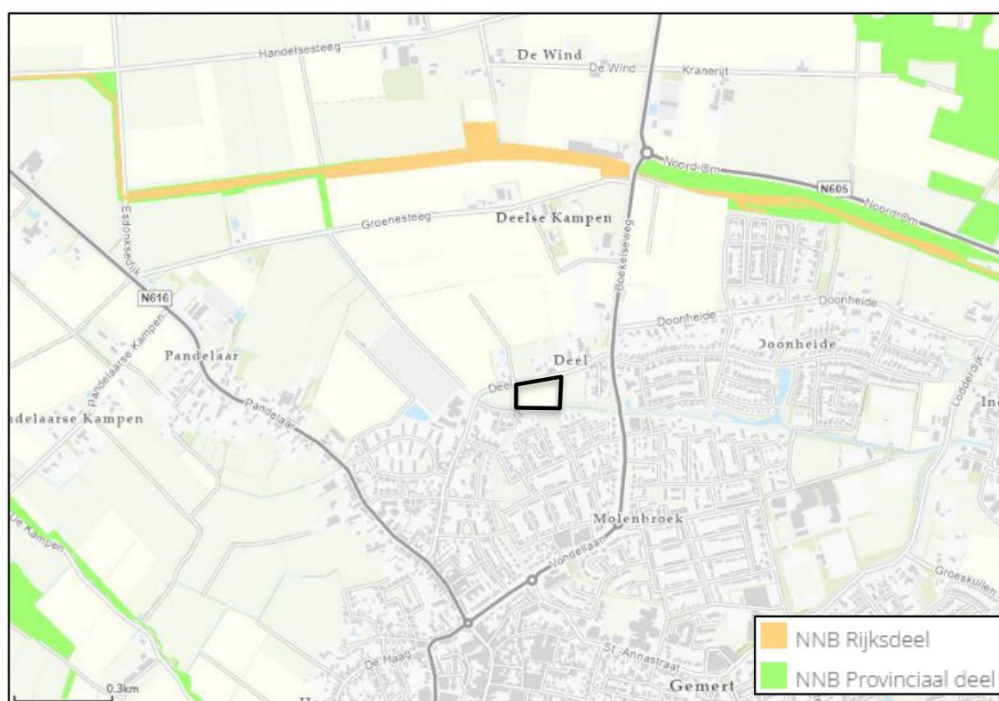
Doordat het plangebied buiten een Natura 2000-gebied ligt, kunnen alleen effecten optreden als gevolg van externe werking. Gezien de relatief grote afstand tot het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied is het uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van effecten van verdroging, versnippering, optische en mechanische verstoring en verstoring door licht, geluid en trilling door de voorgenoemde plannen.

Vanwege de afstand tot het Natura 2000-gebied en de aard van de plannen, kan worden aangenomen dat geen negatieve effecten door stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden optreden. Dit is echter alleen uit te sluiten middels een AERIUS-berekening.

4.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; in provincie Noord-Brabant bestaande uit NNB Rijksdeel en NNB Provinciaal deel) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland. In de provincie Noord-Brabant moet externe werking van voorgenomen plannen uitgesloten worden.

Uit de kaarten op de website van provincie Noord-Brabant, blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van het NNN. Het dichtstbijzijnde gebied dat deel uitmaakt van het NNB rijksdeel ligt op circa 625 meter ten noorden van het plangebied. Het dichtstbijzijnde gebied wat deel uitmaakt van het NNB provinciaal deel ligt op circa 670 meter ten noordoosten van het plangebied. De ligging van het NNN in de omgeving van het plangebied is weergegeven in figuur 5.

Figuur 5. Ligging plangebied (zwart omlijnd) ten opzichte van het NNN (bron: Provincie Noord-Brabant)

Effectbeoordeling

Het plangebied behoort niet tot het NNN. Gezien de relatief grote afstand tussen het plangebied en het NNN, en de lokale aard van de voorgenomen plannen is het uit te sluiten dat de voorgenomen plannen een negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

4.1.3 Houtopstanden

De Omgevingswet heeft tot doel om houtopstanden te beschermen (Art. 4.35). De Wet werkt vanuit het principe dat de oppervlakte houtopstanden in Nederland behouden moet blijven. Beschermde houtopstanden moeten aan beide voorwaarden voldoen:

- + de houtopstand ligt buiten de vastgestelde 'bebouwde kom houtopstanden';
- + de houtopstand vormt een zelfstandige eenheid van groter dan 1.000m² óf de houtopstand betreft een rijbeplanting van meer dan 20 bomen.

Indien bomen worden gekapt en de houtopstand voldoet aan deze voorwaarden dient een melding te worden ingediend bij het Omgevingsloket. Gedeputeerde Staten van de provincie is bevoegd gezag. Voor het kappen en vellen van een (een deel van een) houtopstand geldt een herplantplicht. Naast eisen vanuit de Ow kan de provincie en de gemeente extra eisen stellen ten aanzien van de kap en herplant. Ook zijn er scenario's waardoor de meldplicht en herplantplicht niet aan de orde zijn, zie bijlage 1.

Effectbeoordeling

Het plangebied bevindt zich binnen de bebouwde kom. Beschermde houtopstanden zijn derhalve niet aan de orde.

4.2 Beschermde soorten

Deze paragraaf beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten worden verwacht, wat de mogelijke effecten van de voorgenomen plannen zijn en of het nemen van mitigerende maatregelen nodig is.

4.2.1 Flora

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat in de omgeving van het plangebied geen beschermde soorten zijn waargenomen. De volgende Rode Lijst-soorten zijn binnen 500 meter van het plangebied waargenomen: heemst, kamgras, kleine ratelaar, korenbloem en steenanjer.

Beschermde soorten zijn niet aangetroffen in het plangebied. Hierbij moet worden opgemerkt dat vanwege het jaargetijde veel plantensoorten niet zichtbaar zijn. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende soorten waargenomen: maïs, zachte ooievaarsbek en speerdistel.

Het plangebied bestaat uit een maïsakker. Bevindingen van het veldbezoek tonen aan dat voor beschermde soorten geschikte habitats ontbreken binnen het plangebied. Het voorkomen van de beschermde vaatplanten en Rode Lijst-soorten kan op basis van het veldbezoek, bovenstaande argumenten en expert judgement uitgesloten worden binnen het plangebied.

4.2.2 Vlinders

Uit de gegevens van de NDFF en De Vlinderstichting blijkt dat binnen twee kilometer afstand van het plangebied teunisbloempijlstaart (§11.2.3 Bal) is waargenomen. Op twee tot vijf kilometer afstand van het plangebied zijn waarnemingen bekend van grote vos, grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder (§11.2.4 Bal). Binnen 500 meter afstand van het plangebied komen de Rode Lijst-soorten bruin blauwtje en oranje zandoogje voor.

Het plangebied bevindt zich niet in bosrijk gebied, hogere zandgronden, of duinen. Bomen zijn binnen het plangebied afwezig. In het plangebied ontbreekt daarom de geschikte habitat voor teunisbloempijlstaart, grote vos, grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder. Geschikte waardplanten voor voorgenoemde soorten zijn afwezig. Daarom is het voorkomen van voortplantingshabitat van beschermde vlindersoorten in het plangebied uitgesloten.

Binnen het plangebied zijn de waardplanten van de Rode Lijst-soorten niet aanwezig. Het voorkomen van bruin blauwtje en oranje zandoogje is derhalve uitgesloten.

4.2.3 Libellen

Uit de gegevens van de NDFF en De Vlinderstichting blijkt dat binnen 5 kilometer afstand van het plangebied gevlekte witsnuitlibel (§11.2.3 Bal), beekrombout, bosbeekjuffer en gewone bronlibel (§11.2.4 Bal) zijn waargenomen.

Binnen het plangebied is geen permanent oppervlaktewater aanwezig en daardoor ontbreekt het aan geschikt voortplantingshabitat voor libellen. Het voorkomen van voortplantingshabitat van beschermde libellen in het plangebied is uitgesloten.

4.2.4 Kevers en weekdieren

Volgens de gegevens van de NDFF en EIS Nederland komen geen beschermde kevers en weekdieren voor in de omgeving van het plangebied. Voor de beschermde kevers en weekdieren zijn weinig verspreidingsgegevens bekend, daarom wordt in deze paragraaf van alle beschermde kevers en weekdieren beoordeeld of ze in het plangebied kunnen voorkomen.

- + Vliegend hert (§11.2.4 Bal) komt voor in (oude) eikenbossen.
- + De beschermde houtkevers; vermiljoenkever, heldenbok en juchtleerkever (alle §11.2.3 Bal) zijn afhankelijk van oude of holle vrijstaande bomen of (natte) gebieden met veel dood hout.
- + De beschermde waterkever gestreepte waterroofkever (§11.2.3 Bal) is voor het voorkomen afhankelijk van sloten en kanalen met helder water, zeer spaarzame of afwezige drijvende en onderwatervegetatie en komt vooral voor in laagveengebieden. De brede geelgerande waterroofkever (§11.2.3 Bal) komt in Nederland alleen voor in enkele vennen in Drenthe met helder water, blad op de bodem en de aanwezigheid van grote kokerjuffers.
- + De aquatische slakkensoort platte schijfhoren (§11.2.3 Bal) is afhankelijk van de aanwezigheid van heldere, schone wateren met waterplanten. Bataafse stroommossel (§11.2.3 Bal) is een soort die voorkomt in stromend water (rivieren of beken). Deze soort is al 50 jaar niet meer waargenomen in Nederland.

Bossen, dood hout en water zijn in het plangebied afwezig. Bovenstaande habitats komen in het plangebied daarom niet voor. De aanwezigheid van deze soorten is derhalve uitgesloten.

4.2.5 Vissen

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat in de omgeving van het plangebied geen beschermde vissoorten zijn waargenomen.

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater is het voorkomen van (beschermde) vissoorten in het plangebied uit te sluiten.

4.2.6 Amfibieën

Uit de gegevens van RAVON, de NDFF en De amfibieën en reptielen van Nederland (■■■■■ & ■■■■■, 2009) blijkt dat binnen één kilometer afstand van het plangebied Alpenwatersalamander, bruine kikker en kleine watersalamander (alle §11.2.4 Bal) zijn waargenomen. Op één tot twee kilometer afstand van het plangebied zijn waarnemingen bekend van bastaardkikker en gewone pad (beide §11.2.4 Bal).

Bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander zijn algemene en niet-kritische soorten, ze hebben geen uitgesproken voorkeur voor specifiek land-, overwinterings- of voortplantingshabitat en kunnen in een grote variatie aan leefgebieden voorkomen waaronder dorpen en steden. Ook Alpenwatersalamander stelt weinig eisen aan het voortplantings-, land- en overwinteringshabitat, maar komt vooral voor in bosrijke omgeving. Dit is niet aanwezig in de omgeving van het plangebied.

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig en daardoor ontbreekt het aan voortplantingshabitat voor amfibieën. Tijdens het veldbezoek waren maïsstobben aanwezig op de akker, maar echte vegetatie (of andere dekking) ontbreekt. Hierdoor is het uitgesloten dat het plangebied dient als overwinteringshabitat voor amfibieën. Het plangebied is mogelijk (marginaal) geschikt als landhabitat voor algemene en niet-kritische soorten zoals Alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Deze soorten kunnen het plangebied incidenteel doorkruisen.

Effectbeoordeling

Bij graafwerkzaamheden (bouwrijp maken) kan mogelijk het landhabitat van bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en Alpenwatersalamander worden vernietigd en individuen worden verwond of gedood.

Mitigerende maatregelen

Voor bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt bij ruimtelijke ingrepen in provincie Noord-Brabant een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor het verwonden of niet opzettelijk doden van deze soorten hoeft geen ontheffing te worden verkregen. Wel geldt altijd de Algemene zorgplicht, zie kader in hoofdstuk 1.

Voor Alpenwatersalamander geldt deze vrijstelling niet. Negatieve effecten op Alpenwatersalamander dienen te worden voorkomen. In het kader van de zorgplicht en het voorkomen van negatieve effecten op Alpenwatersalamander dient bij de graafwerkzaamheden in een rustig tempo en in één richting gewerkt te worden, zodat individuen kunnen vluchten.

4.2.7 Reptielen

Uit gegevens van RAVON, de NDFF en De amfibieën en reptielen van Nederland (■■■■■ & ■■■■■, 2009) blijkt dat in de omgeving van het plangebied geen reptielen zijn waargenomen.

Het ontbreekt binnen het plangebied aan geschikt habitat voor beschermde reptielen. Deze soorten komen met name voor in bos- en heidegebieden. Het voorkomen van beschermde reptielensoorten in het plangebied is derhalve uit te sluiten.

4.2.8 Vogels

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat de volgende vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest zijn waargenomen in de wijde omgeving van het plangebied: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, roek, slechtvalk,

sperwer, steenuil en wespandief (alle §11.2.2 Bal). Binnen 500 meter van het plangebied komen geen Rode Lijst-soorten voor. Tijdens het veldbezoek zijn in de omgeving het plangebied groenling, grote bonte specht, vink en merel waargenomen. In de bommerij en haag naast het plangebied zijn geen nesten aangetroffen.

In het plangebied zijn geen mogelijkheden voor horsten aanwezig, omdat bomen ontbreken. Daarom zijn nestgelegenheden afwezig voor boomvalk, buizerd, havik, roek, sperwer en wespandief. Ook gebouwen zoals huizen, stallen, grote bouwwerken ontbreken waardoor geen nestgelegenheid aanwezig is voor gierzwaluw, huismus, slechtvalk en steenuil. Voor grote gele kwikstaart ontbreekt de geschikte habitat met stromend water en oevers. Jaarrond beschermde nesten zijn in plangebied dus afwezig.

In het verleden is door Staro nader uilenonderzoek gedaan op een onbebouwd perceel aan de Deel, aangrenzend aan het plangebied. Hierbij is steenuil waargenomen op zo'n 67 meter afstand van het plangebied (Staro, 2022). Uit navraag bij de lokale vogelwerkgroep bleek dat op Deel 80 destijds een bezette steenuilnestkast aanwezig was. Het is niet bekend of de nestkast in 2024 nog in gebruik is. Het plangebied bevindt zich binnen 300 meter van de bekende steenuilnestkast. Het is daarom mogelijk dat de akker deel uitmaakt van het (essentieel) leefgebied van steenuil en dient als foerageergebied. Het plangebied kan daarnaast voor algemeen voorkomende vogels dienen als foerageergebied.

Effectbeoordeling

Het plangebied kan dienen als foerageergebied voor zowel algemene vogelsoorten als vogels met een jaarrond beschermd nest in de omgeving. Door de werkzaamheden raakt het plangebied ongeschikt als foerageergebied. In de directe omgeving van het plangebied is voldoende alternatief foerageergebied voor algemene vogelsoorten beschikbaar. In de nieuwe situatie kunnen de tuinen bij de woningen weer dienen als foerageergebied voor algemene vogelsoorten. Voor steenuil verdwijnt door de werkzaamheden mogelijk (essentieel) leefgebied. Er is daarom mogelijk een negatief effect op foerageergebied te verwachten.

Mitigerende maatregelen

Nader onderzoek naar steenuil in het plangebied is noodzakelijk voorafgaand aan de werkzaamheden. Het onderzoek naar steenuil dient te worden uitgevoerd van 1 februari tot en met 30 april. Met dit onderzoek kan worden aangetoond of uitgesloten of steenuil gebruikmaakt van het plangebied en haar omgeving. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan worden bepaald of een vergunning van de Omgevingswet nodig is. Het steenuilonderzoek is uitgevoerd in 2024. De resultaten zijn beschreven in een separate rapportage.

4.2.9 Vleermuizen

Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997), [] en [] (2010) en gegevens van de NDFF blijkt dat de soorten baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en watervleermuis (alle §11.2.3 Bal) voorkomen in de wijde omgeving van het plangebied.

Bebouwing en bomen (met holtes/scheuren of openingen) komen niet in het plangebied voor. Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen daarom worden uitgesloten.

Lijnvormige structuren van voldoende omvang of grootte die kunnen fungeren als vliegroute zijn afwezig binnen, maar wel aanwezig direct nabij het plangebied. Dit betreft lijnvormige elementen, met name de beek en de bomenrij. De bomenrij sluit aan op andere bomenrijen. Ook biedt het plangebied voldoende foerageergebied voor vleermuizen.

Effectbeoordeling

Gedurende de werkzaamheden zijn delen tijdelijk ongeschikt als foerageergebied voor vleermuizen binnen het plangebied. In de omgeving is echter voldoende alternatief foerageergebied en na afronding van de werkzaamheden is het plangebied grotendeels weer geschikt als foerageergebied. Negatieve effecten van werkzaamheden op het foerageergebied van vleermuizen zijn dus uitgesloten.

De bomenrij ten oosten van het plangebied maakt mogelijk deel uit van een vliegroute van vleermuizen. Deze bomen worden alle behouden, waardoor een eventuele vliegroute niet wordt vernietigd. Vleermuizen zijn echter zeer gevoelig voor lichtverstoren. Een negatief effect op vliegroutes van vleermuizen tijdens en na de werkzaamheden door gebruik van (extra) kunstlicht dient te worden voorkomen.

Mitigerende maatregelen

Een negatief effect op vliegroutes van vleermuizen tijdens en na de werkzaamheden door gebruik van (extra) kunstlicht dient te worden voorkomen. Er dient niet meer licht te worden geschoten op de bomenrij, sloot en beek dan in de huidige situatie. Ook dienen werkzaamheden overdag uitgevoerd te worden zodat er geen verstoring van vleermuizen door kunstlicht plaats kan vinden. Indien er 's avonds moet worden gewerkt, dan dient aangepaste verlichting te worden gebruikt met afgeschermd armatuur en een lichtbron met lichtwarmte <2700K en golflengte >540 nm. Deze dient van groenelementen en watergangen afgeschermd te worden.

4.2.10 Overige zoogdieren

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat binnen één kilometer afstand van het plangebied de volgende soorten zijn waargenomen: algemene spits-, woel- en ware muizensoorten, das, eekhoorn, egel, haas, konijn en steenmarter (alle §11.2.4 Bal). Op één tot twee kilometer afstand van het plangebied zijn waarnemingen bekend van bever (§11.2.3 Bal), ree en vos (beide §11.2.4 Bal). Op een afstand van twee tot vijf kilometer van het plangebied zijn boommarter, bunzing, damhert, wezel en wild zwijn (alle §11.2.4 Bal) waargenomen.

Het plangebied bevat (beperkt) geschikt leefgebied voor algemene spits-, woel- en ware muizensoorten. Algemene spits-, woel- en ware muizensoorten komen in heel Nederland verspreid voor in verschillende habitattypen. Zij kunnen zich verschuilen tussen de vegetatie of holen maken in de grond, voornamelijk aan de randen van de akker.

Het voorkomen van verblijfplaatsen van das, eekhoorn, egel, haas, konijn, bever, boommarter, vos, damhert, ree en wild zwijn binnen het plangebied kan worden uitgesloten. Holen, uitwerpselen, wissels, etc. zijn hier nergens waargenomen. Voor deze soorten ontbreken bomen en is geen geschikt (bosachtig) habitat binnen de omgeving en het plangebied aanwezig. Ook het voorkomen van verblijfplaatsen en leefgebied van steenmarter, wezel, bunzing kan worden uitgesloten. Door onvoldoende beschutting en de afwezigheid van bebouwing biedt het plangebied geen geschikte verblijfplaatsen voor marterachtigen.

Effectbeoordeling

Bij (graaf)werkzaamheden kunnen algemene muizen worden verwond of gedood en rust- en verblijfplaatsen worden vernietigd. De werkzaamheden hebben mogelijk een tijdelijk negatief effect op kleine, grondgebonden zoogdieren. In de nieuwe situatie blijft het plangebied deels geschikt als leefgebied voor de genoemde soorten.

Mitigerende maatregelen

Voor algemene spits-, woel- en ware muizensoorten geldt in provincie Noord-Brabant een vrijstelling van de verbodsbepalingen van het Bal onderdeel van de Omgevingswet. Voor verwonden of niet opzettelijk doden van deze soorten hoeft geen vergunning te worden verkregen. Wel gelden de zorgplichten, zie kader in hoofdstuk 1. Om het verwonden of niet opzettelijk doden van dieren te voorkomen dient bij de (graaf)werkzaamheden in één richting worden gewerkt, zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.

4.2.11 Rode lijstsoorten

Binnen één kilometer afstand van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de Rode Lijst-soort kattenkruidbij. Kattenkruidbij komt voor in warme, beschutte, open plekken met verticale leem- of zandwanden, zoals groeven. Ook komt ze voor in parken, tuinen en ruderaal terreinen (et al., 2012).

In het plangebied komen deze elementen niet voor. Voor kattenkruidbij is het plangebied daarom ongeschikt als leefgebied. Voor deze soort hoeven geen aanvullende maatregelen te worden genomen.

5 Samenvatting

5.1 Beschermde gebieden

Gezien de kleinschalige aard van de voorgenomen werkzaamheden en de relatief grote afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (12,9 kilometer) is het uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van de voorgenomen plannen. Ten aanzien van het gevolg van stikstofdepositie dient een AERIUS-berekening uit te wijzen of dit leidt tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Ten aanzien van het NNN hebben de voorgenomen plannen geen negatief effect tot gevolg op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Beschermde houtopstanden zijn niet aan de orde in het plangebied.

5.2 Beschermde soorten

In het plangebied komen mogelijk verschillende soorten voor die zijn beschermd onder paragrafen 11.2.2, 11.2.3 en 11.2.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving, onderdeel van de OW. Het is uit te sluiten dat in het plangebied beschermde flora, vlinders, libellen, kevers, weekdieren, vissen en reptielen voorkomen. Wel gelden voor alle aanwezige soorten in het plangebied de zorgplichten, zie kader in hoofdstuk 1. Tabel 1 geeft een overzicht van de mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied.

Soorten van paragraaf 11.2.2 van het Bal

De voorgenomen plannen hebben geen negatief effect op het foerageergebied van vogels doordat in de omgeving voldoende alternatief beschikbaar blijft.

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor steenuil en bevindt zich binnen 300 meter van een mogelijk bezet steenuilnest. Het maakt daarom mogelijk deel uit van het essentiële leefgebied van steenuil. Door de werkzaamheden gaat dit verloren en kan mogelijk een geschikte nestlocatie van steenuil verloren gaan. Nesten van steenuil zijn jaarrond beschermd, het vernietigen en verstoren is een overtreding van de Omgevingswet. Nader onderzoek naar steenuil in het plangebied is noodzakelijk voorafgaand aan de werkzaamheden. Dit onderzoek is in 2024 uitgevoerd. De resultaten zijn beschreven in een aparte rapportage.

Soorten van paragraaf 11.2.3 van het Bal

De directe omgeving van het plangebied kan dienen als onderdeel van een vliegroute van vleermuizen. Wanneer de werkzaamheden overdag plaatsvinden, en de bomenrij, sloot en beek net buiten het plangebied in de schemering en nacht niet extra worden verlicht, hebben de werkzaamheden geen negatief effect op vliegroutes van vleermuizen. Ook in de gebruiksfase dienen deze elementen onverlicht te blijven of dient vleermuisvriendelijke verlichting te worden toegepast.

Soorten van paragraaf 11.2.4 van het Bal

Alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen voorkomen in het plangebied. Het plangebied biedt (marginaal) geschikt landhabitat. Voor de soorten bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Omgevingswet en moet worden gewerkt

volgens de zorgplichten, zie kader in hoofdstuk 1. Voor Alpenwatersalamander geldt deze vrijstelling niet. In het kader van de zorgplicht dient de volgende maatregel te worden genomen: bij de graafwerkzaamheden dient in een rustig tempo en in één richting gewerkt te worden, zodat individuen kunnen vluchten.

Het plangebied kan (een onderdeel van het) leefgebied bieden voor algemene muizensoorten. Verblijfplaatsen van algemene muizensoorten kunnen aanwezig zijn in het plangebied. Voor algemene spits-, woel- en ware muizensoorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Omgevingswet. Wel gelden de zorgplichten, zie kader in hoofdstuk 1. Om het verwonden of niet opzettelijk doden van dieren te voorkomen kan bij de (graaf)werkzaamheden in een rustig tempo en in één richting worden gewerkt, zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.

Tabel 1. Overzicht mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied

Soort(groep)	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Vergunning nodig	Maatregelen
Steenuil	§11.2.2 Bal (nest jaarrond beschermd)	Foerageergebied	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek laten uitvoeren
Vogels	§11.2.2 Bal (nest niet jaarrond beschermd)	Foerageergebied	Nee	-	-
Vleermuizen	§11.2.3 Bal	Vliegroutes	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Verstoring door licht voorkomen
Bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander	§11.2.4 Bal	Landhabitat	Ja	Nee, algehele vrijstelling	Stapvoets en in één richting werken
Alpenwatersalamander	§11.2.4 Bal	Landhabitat	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Stapvoets en in één richting werken
Algemene spits-, woel- en ware muizen	§11.2.4 Bal	Verblijfplaatsen	Ja	Nee, algehele vrijstelling	Stapvoets en in één richting werken

5.3 Maatregelen

De ontwikkelingen in het plangebied leiden mogelijk tot een overtreding van de OW. Voor amfibieën, vleermuizen en algemene, grondgebonden zoogdieren kan dit voorkomen worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Voor steenuil dient voorafgaand aan de werkzaamheden nader onderzoek te worden uitgevoerd. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt of aanvullende maatregelen genomen moeten worden en of mogelijk een vergunning van de Omgevingswet verkregen dient te worden voor de werkzaamheden. Werkzaamheden kunnen pas worden uitgevoerd na afronding van het nader onderzoek en wanneer de aanvullende maatregelen die hieruit komen, zijn opgevolgd.

Mitigerende maatregelen

- + De (graaf)werkzaamheden in het plangebied dienen stapvoets te worden uitgevoerd en in één richting, zodat aanwezige amfibieën en zoogdieren kunnen vluchten.
- + Verstoring van vleermuizen door extra lichtgebruik dient voorkomen te worden. Dit kan door in de schemering en 's avonds de verlichting uit te zetten. Geen verlichting toepassen in de schemering of nacht (aanleg- en gebruiksfase), of gebruikmaken van vleermuisvriendelijke verlichting (armatuur toepassen, watergangen en groenelementen niet verlichten, 'warm' licht toepassen).

Nader onderzoek

- + AERIUS-calculatie laten uitvoeren
- + Steenuilenonderzoek laten uitvoeren

5.4 Omgevingsvergunning

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat het plangebied deel uitmaakt van het essentiële leefgebied van steenuil dient voorafgaand aan de werkzaamheden een vergunning te worden verkregen om de verbodsbepalingen van de Omgevingswet te overtreden. Een aanvraag voor een omgevingsvergunning kan bij het Omgevingsloket worden ingediend. De aanvraag kan pas worden ingediend als het nader onderzoek helemaal is afgerond. Bij de aanvraag dient ook een mitigatieplan/activiteitenplan ingediend te worden. Hierin staat onder andere welke mitigerende en compenserende maatregelen genomen zullen worden.

De beslistermijn voor de beoordeling van de aanvraag is acht weken, gerekend vanaf het moment dat u uw aanvraag heeft ingediend, en kan éénmalig verlengd worden met zes weken. Als niet alle gevraagde informatie bij de aanvraag is meegestuurd, kan de afhandeling langer duren.

Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten kan alleen worden verkregen als aan de volgende vijf punten wordt voldaan (Omgevingsregeling artikel 7.197 j-r, Besluit Kwaliteit Leefomgeving artikel 8.74 j-l):

1. Bestudeerde alternatieven worden aangeleverd voor de activiteit en een onderbouwing waarom er geen andere bevredigende oplossing is dan het verrichten van de activiteit;
2. De activiteit doet geen afbreuk aan het streven de populaties van de betrokken soort(en) in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.
3. Mitigerende maatregelen worden getroffen om schade aan de soort te voorkomen en compenserende maatregelen worden getroffen om onvermijdelijke schade aan de soort te herstellen.
4. Een natuurwaardenonderzoek is uitgevoerd, waarbij gegevens en onderzoeksresultaten bevat jonger dan drie jaar.
5. Er is sprake van een in de wet genoemd belang. Voor soorten beschermd onder de Vogelrichtlijn (waaronder steenuil) kan een vergunning worden verkregen op grond van de volgende belangen:
 - + In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - + In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - + Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - + Ter bescherming van flora of fauna.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- + BIJ12. 2017. Steenuil *Athene noctua*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- + [redacted] Provincie Noord-Brabant, 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Zoogdiervereniging – rapport 2017.32.
- + [redacted] (RAVON) (redactie). 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- + [redacted], [redacted] en [redacted], 2022. Resultaten onderzoek steenuil en inspectie naar nesten van roofvogels, ransuil en roek, De Deel te Gemert. Rapportnummer 2022-0033, Staro Natuur en Buitengebied Gemert
- + [redacted] Herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en andere ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging – rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen
- + [redacted] 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- + Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- + [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] & [redacted] 2012. De Nederlandse bijen (Hymenoptera: Apidae s.l.). – Natuur van Nederland II, Naturalis Biodiversity Center & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Internet

- + Natura 2000-gebieden, <https://noord-brabant.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=aadeed0954ee4cebaa058ed0ae6a4c40>, 02-05-2024
- + Natuurnetwerk Nederland, <https://noord-brabant.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=aadeed0954ee4cebaa058ed0ae6a4c40>, 02-05-2024
- + NDFF – 29-04-2024 15:29:31
- + www.eis-nederland.nl
- + www.vlinderstichting.nl
- + www.waarneming.nl
- + www.zoogdiervereniging.nl
- + www.verspreidingsatlas.nl

Bijlagen

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Omgevingswet

In Nederland is de bescherming van natuurwaarden sinds 1 januari 2024 geregeld in de Omgevingswet. Deze wet regelt de bescherming van de fysieke omgeving, en daaronder vallen beschermde natuurgebieden, leefgebieden van beschermde soorten en houtopstanden. Deze wet combineert een groot aantal wetten, waaronder de Wet natuurbescherming die sinds 2017 van kracht was. De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland is geconcretiseerd in de omgevingsverordeningen van de provincies.

Zorgplicht voor een ieder Art. 1.6 van OW

Een ieder draagt voldoende zorg voor de fysieke leefomgeving.

Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat diens activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, is verplicht:

- + alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen,
- + voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken,
- + als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Het is verboden een activiteit te verrichten of na te laten, als door het verrichten of nalaten daarvan aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan.

Specifieke zorgplichten: Art. 11.6, 11.27 en 11.116 van BaI

Voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefgebieden/habitats, Natura 2000- gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden, en houtopstanden kent de Omgevingswet een specifieke zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor het behoud van beschermde natuurwaarden. Deze worden behandeld in onderstaande kopjes.

Soortbescherming

Op het gebied van soortbescherming is het uitgangspunt van de Omgevingswet dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan middels een vergunning; het 'nee, tenzij-principe'. De Omgevingswet kent de volgende drie categorieën beschermde soorten (zie tabel 1):

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Europese Vogelrichtlijn;
2. Soorten, niet vogels zijnde, van de Europese Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt;
3. 'Andere soorten', waaronder soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor een vergunning voor het overtreden van de verboden. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden

verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. In tabel 1 zijn de verbodsbepalingen per regime weergegeven.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een vergunning moet aan drie criteria zijn voldaan:

- + Er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- + Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid;
- + De activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een vergunning worden verleend. Voor een aantal handelingen is bovendien vrijstelling mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Tabel 1. Verbodsbepalingen per categorie beschermde soorten

Categorie 1 §11.2.2 Bal	Categorie 2 §11.2.3 Bal	Categorie 3 §11.2.4 Bal
Art 11.37 Lid 1 a Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art 11.46 Lid 1 a Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 11.54 Lid 1 a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 11.37 Lid 1 b Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 11.46 Lid 1 b Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Art 11.54 Lid 1 b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 11.37 Lid 1 c Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 11.46 Lid 1 c Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Art 11.54 Lid 1 c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen
Art 11.37 Lid 3 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 11.46 Lid 1 d Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	
	Art 11.46 Lid 1 e Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	

Specifieke zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten

Een flora- en fauna-activiteit is een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten.

Degene die een activiteit verricht (flora- en fauna-activiteit) en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de natuurbescherming is verplicht:

- + alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;

- + voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- + als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

De zorgplicht houdt ook in dat voorafgaand aan een flora- en fauna-activiteit onderzoek gedaan moet worden naar het voorkomen van beschermde soorten, inclusief Rode lijst soorten. Als negatieve effecten op deze soorten niet uitgesloten kunnen worden dient nagegaan te worden welke effecten kunnen optreden. Preventieve maatregelen dienen te worden genomen en gecontroleerd of deze het beoogde effect hebben. Als dit niet het geval is dienen passende herstelmaatregelen te worden getroffen. Naast bovengenoemde verplichtingen is men ook verplicht om bij dieren onnodig lijden te voorkomen.

Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In deze Natura 2000-gebieden worden bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit (soortenrijkdom) te behouden. De Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn bestaan uit soortenbescherming en gebiedsbescherming. Alle EU-lidstaten wijzen beschermde gebieden aan voor specifieke soorten en hun leefgebied. De onder beide richtlijnen aangewezen beschermde gebieden vormen het Natura 2000-netwerk.

In Nederland is de bescherming van de Natura 2000-gebieden verankerd in de Omgevingswet. De Europese verplichtingen tot gebiedsbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in deze wet geïmplementeerd. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale gebieden.

Bij Natura 2000-gebieden vormen de instandhoudingsdoelstellingen die voor een gebied in een aanwijzingsbesluit zijn geformuleerd een belangrijk aanknopingspunt voor de bescherming van de habitattypen en habitatrichtlijn- en vogelrichtlijnsoorten in een gebied. De wet bepaalt dat activiteiten die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Dergelijke activiteiten heten Natura 2000-activiteiten en behelzen het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

Specifieke zorgplicht voor Natura 2000-activiteiten

Degeene die een activiteit verricht (Natura 2000-activiteit) en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de natuurbescherming en het beschermen van landschappelijke waarden, is verplicht:

- + alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- + voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- + als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

De zorgplicht houdt ook in dat voorafgaand aan een Natura 2000-activiteit onderzoek gedaan moet worden naar de instandhoudingsdoelstellingen, leefgebieden en habitats.

Indien een Natura 2000-activiteit verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied veroorzaakt, kan het bevoegd gezag (Minister voor natuur en stikstof) een maatwerkvoorschrift stellen of beslissen op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen. Dit geldt ook voor bijzondere nationale natuurgebieden.

Natuurnetwerk Nederland

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden kunnen gemiddeld genomen meer soorten planten en dieren leven. Het Natuurnetwerk Nederland is een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de realisatie van het NNN.

Het Rijk heeft de bescherming van het NNN vastgelegd in de Omgevingswet en het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (BKL). Provincies moeten op grond van het BKL het NNN aanwijzen en begrenzen in provinciale verordeningen. In deze verordeningen moeten ook de regels en wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden zijn vastgelegd.

Het doel van de planologische bescherming van het NNN is om het netwerk van natuurgebieden te beschermen tegen negatieve effecten van ruimtelijke ingrepen. Dat betekent niet dat ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid, verboden zijn.

De bescherming van het NNN vindt plaats door het 'nee, tenzij-principe'. Dit houdt in dat een project binnen het natuurnetwerk Nederland geen nadelige gevolgen kan hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk, tenzij verzekerd is dat deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.

Houtopstanden

De Omgevingswet heeft tot doel om houtopstanden (bos, bomenlanen, houtwallen, struikhagen en dergelijke) te beschermen. De Wet werkt vanuit het principe dat het areaal houtopstanden in Nederland behouden moet blijven. Zodra in het kader van ruimtelijke ontwikkeling houtopstanden verwijderd worden, moet het worden herplant.

Houtopstand: zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend.

Vellen: rooien of verrichten van andere handelingen die de dood of ernstige beschadiging van een houtopstand tot gevolg kunnen hebben.

Herbeplanten: door aanplant, bezaaiing of natuurlijke verjonging of op andere wijze realiseren van een nieuwe houtopstand.

De bescherming geldt niet voor de volgende houtopstanden:

- + Houtopstanden binnen de bebouwingscontour houtkap (de gemeente moet in het omgevingsplan de bebouwingscontour houtkap aanwijzen (artikel 5.165b uit BKL)). Dat komt er ongeveer op neer dat de rijksregels alleen gelden voor houtopstanden buiten stedelijk gebied
- + Bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten zijn geteeld
- + Houtopstanden die windschermen om boomgaarden vormen
- + Naaldbomen die duidelijk bedoeld zijn als kerstbomen én niet ouder zijn dan 20 jaar
- + Kweekgoed
- + Populieren of wilgen van:
 - Wegbeplantingen
 - beplantingen langs waterwegen,

- eenrijige beplantingen langs landbouwgronden
- + Het dunnen van een houtopstand om de groei van de overblijvende houtopstand te bevorderen. Bijvoorbeeld als onderdeel van het reguliere onderhoud van de houtopstand.
- + Beplantingen die bestaan uit populieren, wilgen, essen of elzen en duidelijk bedoeld zijn voor de productie van houtige biomassa onder de volgende voorwaarden:
 - Het oogsten vindt minstens 1 keer per 10 jaar plaats.
 - De beplantingen bestaan uit minstens 10.000 stoven per ha per beplantingseenheid.
 - Een beplantingseenheid moet bestaan uit aaneengesloten beplanting zonder doorsnijding door meer dan 2 m brede onbeplante stroken.
 - De beplantingen zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- + Houtopstanden met een oppervlakte van minder dan 10 are. Het gaat hier om de oppervlakte van de totale houtopstand dus niet alleen van het te vellen deel.
- + Houtopstanden die bestaan uit een rijbeplanting van maximaal 20 bomen (gerekend over het totaal aantal rijen). Het gaat hier om het aantal bomen in rijbeplanting van de totale houtopstand dus niet alleen het aantal te vellen bomen.

Als geen van bovenstaande situaties van toepassing is, gelden de rijksregels. Dan is het verboden een (deel van een) houtopstand te vellen zonder eerst een melding te doen. De melding dient uiterlijk 4 weken en niet eerder dan één jaar voor het vellen te worden gedaan (artikel 11.126, Bal) bij het Omgevingsloket.

Als een (deel van een) houtopstand verloren is gegaan (ook bij storm of brand), dan geldt een herplantplicht (artikel 11.129, Bal). Herbeplanting moet op een bosbouwkundig verantwoorde wijze, en binnen 3 jaar na het vellen plaatsvinden. Het is verplicht om beplanting die niet binnen 3 jaar gaat groeien, te vervangen. Verder moet het herbeplanten op dezelfde grond als het vellen plaatsvinden. Uitzonderingen hierop gelden in de volgende gevallen:

- + Het periodiek vellen van vriend- of hakhout.
- + Het vellen is voor het uitvoeren van een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.
- + Het vellen is voor het uitvoeren van maatwerk dat preventieve of herstelmaatregelen voorschrijft die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied te bereiken.
- + Het vellen is voor het uitvoeren van een maatwerkvoorschrift dat verbonden is aan een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit of flora- en fauna-activiteit.
- + Het vellen is voor het uitvoeren van regels over vergunningvrije Natura 2000-activiteiten of flora- en fauna-activiteiten in de Omgevingsregeling of omgevingsverordening.
- + Het vellen is voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.
- + Het vellen en herbeplanten vindt aantoonbaar plaats volgens een gedragscode.
- + Het vellen dat voldoet aan alle volgende voorwaarden:
 - Het is een activiteit van nationaal belang of hangt daarmee samen. Het Omgevingsbesluit geeft aan welke activiteiten van nationaal belang zijn (artikel 4.12, Omgevingsbesluit).
 - Het gaat om een houtopstand die niet is aangeplant vanwege een herbeplantingsplicht (van het Bal, de Wet natuurbescherming of de Boswet).
 - De minister van LNV heeft in het verleden een kennisgeving ontvangen (en dat bevestigt) voor het aanleggen van de houtopstand. Die kennisgeving moet het tijdstip en de plaats van de (destijds aan te leggen) houtopstand aangeven. Uit de kennisgeving moet ook blijken dat het om tijdelijke houtopstand gaat waarvan het vellen (in z'n geheel) zal plaatsvinden binnen 40 jaar na dat tijdstip.

De provincie en het Rijk kunnen maatwerkregels of -voorschriften opstellen (onder voorwaarden) waardoor de meldingsplicht vervalt. Tevens kan de gemeente aanvullende eisen stellen aan kap en herplant.

Specifieke zorgplicht voor Vellen en herplanten houtopstanden

Degene die een activiteit verricht die houtopstanden betreffen en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het beschermen van landschappelijke waarden en de instandhouding van bosareaal, is verplicht:

- + alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- + voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- + als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.